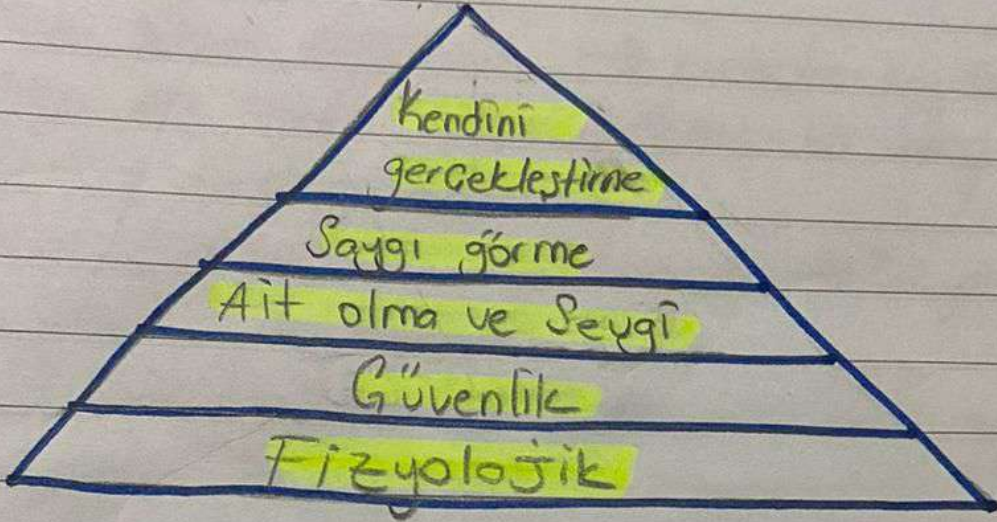

İŞLETME

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

mal

Serbest mal

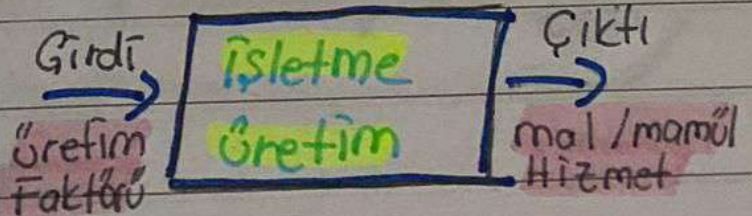
Doğada hazır bulunan
(su, hava vb)

Ekonomik mal

Elde edilmesi için
emek harcanmış işlenmiş
mallardır.

Hizmet : Birey eylemlerinin parasal değeri mevcut ise buna hizmet denir.

Üretim : İnsanlara Fayda sağlayan her türlü eylem, Faaliyet
Üretim olarak tanımlanır.

EKONOMİDE ÜRETİM 4 ŞEKİLDE OLABİLİR

- 1- Malin şeklini değiştirmek → Kumardan kıyafet yapma
- 2- Malin arz zamanını değiştirmek → malın bol olduğu zaman alıp saklamak, az olduğu zaman satmak
- 3- Malin bir yerden başka bir yere taşınması → Bol yetişen yerden az yetişen yere taşınması
- 4- Malin mülkiyetini değiştirmek → almak, satmak her türlü ticarî faaliyeti

"uyum"

ÜRETİM FAKTÖRLERİ

- 1) Doğal Kaynaklar → sınırlı olduğu için **kıt kaynaklar** arasında yer alır. (Türkiye, Arap ülkeleri, Afganistan)

Toprak, Su, Ormanlar, Akarsu, Göl, Deniz, Yer altı madenleri

- 2) Sermaye → **Finansel kaynakları** tanımlamak için kullanılır. İş yürütmenin temel işlevidir.

Para, Hisse senetleri + malîyeler, bina, araçlar vb
Sermaye

3) **Emek** → Çalışan herkes emek kategorisine girer
Üretim en önemli unsurudur.

Mavi Yaka : Fiziksel eforun ön plana çıktığı kişilerdir.

Beyaz Yaka : Üretimde daha çok bilişsel, zihinsel yönüyle katılan kişilerdir.

Operasyonel personel → Hizmeti yöneten kişilerdir
İdari personel → Hizmetin daha iyi yapılması için gerekli unsurları sağlayan kişilerdir.

Örnek : İİBF bölümünde bize ders veren öğretmenimiz operasyonel personeldir. Öğretmene sınıfı, sırayı, öğrenciyi sağlayan ise vektörlük yönü idari personeldir.

Girişim : Başkalarının gereksinimlerini karşılamak üzere pazarı olan ve pazarda fiyatı oluşan ekonomik mal ve hizmetleri ortaya koymak ve sahibine kar sağlarken emeğini güden bir işletmedir.

Girişimci : Üretim Faktörlerini, başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak için tedarik eden ve uygun şekilde birleştiren kimsedir.

Profesyonel Yönetici : Kor ve riskli başkalarına ait olmak üzere, üretim Faktörlerini tedavile ederek, mal veya hizmet üretimi için yöneten kişidir.

İyi bir yönetici olmak, iyi bir girişimci olmayı gerektirmez.

BASARILI GİRİŞİMCİLERİN ÖZELLİKLERİ

İçsel Kontrol

Enerjinin çok olması

Beslenme ihtiyacı

Belirsizliğe katlanma

Kendine güven

Yaratıcılık

Teknoloji: Tüm işletmede yaşanan sorunların çözümünde kullanılan nesnelerdir.

Doğal Kaynaklar

Emek

Sermaye

Kira

Ücret

Faiz

İşletme her şeyden önce toplumsal bir iş sistemidir.

İşletme ekonomik bir birimdir.

İşletme teknik bir birim olma özelliği taşır.

İnsanların ihtiyaçları karşılamak amaçlı acılırlar.

İŞLETMENİN TEMEL KAVRAMLARI

İş

Meslek

Görev

Yönetim

Yönetici / Lider

Tüketim

Tüketici

Rekabet

İş → Toplumsal prestiji

Merkezi

Başarı Poğlona

Amaçlara ulaşma

Kendilerini başkalarına kabul ettirme

Kendi kişiliğine saygı

Meslek: Bir kimsenin hayatını kazanmak amacıyla Eğitimini Aldığı eğitime ilişkin başvurduğu faaliyetlerin tümünü içeren geniş bir kavramdır.

Görev: Herhangi bir işletmede yerine getirilen özel rol / işlevlerdir.

Görev - meslek - iş tanımı birbirlerinden ayrılarak önemlidir.

İŞLETMENİN YASAL ÖZELLİKLERİ

Ekonomik kuruluş

Dinamiklik

Bağımsızlık

Sosyal

Sosyo - Teknik

Açık sistem

İŞLETMECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1 İlkel Aşama

3 Zanaatçılık Aşaması

5 Endüstriyel Aşama

2 Tarımsal Aşama

4 Lonca Aşaması

İŞLETMECİLİĞİN BİLİMSEL YÖNETİM SÜRECİ

Klasik Yaklaşım

Neo klasik Yaklaşım

Modern Yaklaşım

Postmodern Yaklaşım

KLASİK YAKLAŞIMLAR

Fredric Taylor → Bilimsel Yönetim Yaklaşımı

Henri Fayol → Yönetim Süreci Yaklaşımı

Max Weber → Bürokrasi Yaklaşımı

Fredric Taylor → Amerikalı

Üniversiteyi tamamlamadan Çelik Fabrikasına işe girdi.
Önceleri mevî yaka çalışırdı.

Taylor "İşçiyi ve İş" konusunu rastlantısal buluyor.

Bunun üzerine eline kronometre ve kâğıt alıyor.

A ustası ve B ustasının bir işi ortalama ne kadar

sürede yaptığını, nasıl yöntemler kullandığını ölçüyor. Böylelikle

İşleri küçük parçalara bölmüş ve her işçi yalnızca bir bölümü

yapar dedi bu sayede bölümlerde uzmanlaşmayı sağladılar.

Ortalama saatte gelen alışkanlıklarla prim ve ikramiye vermiş.

Ödül verdiği kadar gecikmeye ceza da vermiş.

Taylor $\rightarrow$ $\hat{f}(x)$ yapma kapasitesi nedir? $\hat{f}(x)$ ne kadar zorunda yapper? $\hat{f}(x)$ istekli doğrulukluğu nedir? $\hat{f}(x)$ aliminde dikkat etm

KLASİK YATAY

$\rightarrow$ $\hat{f}(x)$ $\rightarrow$ $\hat{f}(x)$ $\rightarrow$ $\hat{f}(x)$

$\rightarrow$ $\hat{f}(x)$ $\rightarrow$ $\hat{f}(x)$

Henry Fayl → Fransız

1916 'da "Genel ve Sınai" yönetim" yayınladı

6 Fonksiyonda tanımlanır:

Teknik (Üretim)

Ticari (Alma, Satma)

Mali (Finansal)

Muhasebe

Hüventik

Yönetim

Planlama (İleriye görme)

Örgütlenme (Organizasyon)

Yönetme (Yürütme)

Koordinasyon (Cohen)

Denetim (kontrol)

Fayl planlama ve örgütlenmeyi önemli görmüş.

Eğitilmiş ve Deneyimli olmasını istenmiştir.

Yönetim Fonksiyonları Henry için çok önemlidir.

İş Bölümü

Yetki

Disiplin

Amaç birliği

→ üst yöneticiler karar verir alt çalışanlar uygular

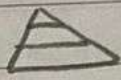
Yürütme

Emir birliği

max weber → Sosyolog

"Bürokrasi" Bir şeylerin yapılması, işlerin yavaş sürüklenmesi
Çoğunlukla bürokrasiyi çok iyi kullanmış.

İş birliği ve uzmanlaşma

Alt, Orta ve Üst yönetim sistemini getirdi

Kıdemli insanların her biri bir yerlere gelmesine karşılık.

İste kendini gösteren, hakkını veren köylü bile müdür olabilir.

Birimler arası hiyerarşi

Kurallar ve düzenlemeler

Görevlerde uzmanlaşma

Kişisellikten uzak olma

Her şeyin kontrol altına alınması

Kaynakların kontrolü

Maaslı çalışma

NEO KLASİK YAKLAŞIM

Davranışsal Yaklaşım dediğimiz beşerî ilişkileri ön plana aldı.

Howthorne Araştırmaları → 1927-1932

↓ 3 deney yapıldı.

1 - Işıklandırma deneyi :

Işığın işçiler üzerindeki etkisini araştırır.

Kontrol grup çalışanları

Denek çalışanları

Işık seviyesini alçaltıp, yükselterek çalışma potansiyelleri ölçüyor.

2- Röle montaj deneyleri :

- Kadınlardan oluşan 2 grup vardır.
- Yorgunluk ve dinlenme maddeleri değerlendiriliyor.
- Kızlar konuşarak, birlikte ve grup kavramı geliştirdiği için mda vermeselerde üretimleri düşmüyor.

3- Tel Bağlama Gözlem Odası deneyi :

Parça başına ücret (Gök ücret)

İşçiler Gök Üretime Sosyal beşki uyguladığı için Üretilende Sabit Üretimle grupta kalmayı tercih ettiler.

Sosyal ve beşerî etkiler Üretim Faktörünü artırabilir.

Neo Klasik Sonuç;

İşletmeler Sosyal mekanizmalardır.

Modern yönetim yaklaşımları;

Açık sistem

Durumsellik yaklaşımları ile güç kazanmıştır.

TKY

Öğrenen organizasyon

RE - Engineering

Yalın Üretim - yönetim

Stratejik yönetim

Sistem Yaklaşımı

Birçok disiplininden almıştır.

Bir olay diğer olayı etkiler.

Parçaların birbiriyle senkronize şekilde çalışmasına "sistem" denir.

Planlı, bilimsel, uyumlu olması gerekir.

Sistemlerde entropi ve negatif entropi vardır.

Entropi: Sistemdeki tükenme yok olma eğilimini ifade eder.
Negatif entropi: Tükenme ve yok olma eğilimine karşı kaymaktır.

Durumsallık Yaklaşımı: Buna göre i
Beygütler çevresel Faktörlerden etkilenir.
Dinamik çevrede sabit ilkelere bağlı kalmak yanlıştır.

İŞLETME BİLİMİNİN DİĞER BİLİM DALLARINDA İLİŞKİSİ

Ekonomi (İktisat) ve işletme bilimi dalı

Davranış bilimleri ve işletme bilimi dalı

Hukuk ve işletme bilimi ilişkisi

Matematik - İstatistik ve işletme bilimi dalı

Bilgisayar kullanımı ve işletme bilimi dalı

İŞLETMELERİN AMAÇLARI

- Kar sağlama
- Topluma hizmet

Kar : Toplam gelir - Toplam gider

- Kar İşletmelerin İşleyişini değerlendirme aracıdır.
- Kar işletmelerin başarısını ölçme denetleme aracıdır.
- Kar ücret artışı, prim gibi araçlarda çalışanı özendirme aracı.

Kamu İşletmeleri : Özel girişimin karlı bulunmadığı alanlarda topluma hizmet sağlamak (Demiryolları, Hastaneler)

Özel İşletmeler : Dolaylı topluma hizmet, istihdam yaratma amacıyla açılmış karlı bulunduğu alanlarda topluma hizmet eder.

İŞLETMELERİN AMAÇLARI

ÇAĞDAŞ AMAÇLAR

1) Sosyal Sorumluluklar

- Devlete karşı
- Topluma karşı
- Ortaklığa karşı
- Çalışanlarına karşı
- Çevreye karşı
- toplumda yer alan kurumlara karşı
- Rakiplerine karşı
- uluslararası sorumluluklar

Özel amaçlar = Daha kaliteli ve ucuz mal ve hizmet sunma

Nasıl sağlanır? → Çalışanlara iyi ücret verme
Yönetici yerleştirme ve çalışanları oluşturma

TEMEL AMAÇ

(Karlilik veya topluma hizmet)

Üretim bölümü

- Nitelikli malzeme
- Teknik üstünlük
- Ar-Ge

Finans bölümü

- Teknolojik geliştirme
- Eğitim Finansmanı

Pazarlama bölümü

- Reklam
- Pazar ve tüketici

Planlama bölümü

- Strateji geliştirme
- Üstmebrarallı lıyosbma

Personel bölümü

- Eğitim

İŞLETNECİLİĞİN TEMEL İLKELERİ

Karlilik (rentabilite)

Verimlilik (prodüktive)

Ekonomiklik

Etkinlik

Karlılık : • İktisadîlığın devamlı olarak olmaya imkan sağlar.

• Sermayenin gelecekteki kullanımından beklenen gelir üzerinden tahminler yapılmaya imkan sağlar.

• Farklı işletmelerin (sektörlerin) durumlarıyla karşılaştırma yapar.

$$\text{Karlılık} = \frac{\text{Kar}}{\text{Sermaye}}$$

Kar arttırma Faaliyetleri

- Hasılatı (satış miktarı) arttırma Faaliyetleri
- maliyeti düşürme
- Üretim Faktörlerini düzenli bir şekilde Sıralamak.

$$\text{Kar} = \text{Gelir} - \text{Gider}$$

$$\hookrightarrow \text{Satış miktarı} \times \text{Fiyat}$$

İKTİSADİ FAALİYETLERİN KARLI LIĞI

HASILATI Arttırma Faaliyetleri

- Üretim kapasitesini arttırma
- Kaliteyi yükseltme
- Reklam
- Düşük Fiyat

Maliyet Düşürme Faaliyetleri

Direkt işçilik masraflarını düşürme

Verimliliğin artması

Yapılan işle orantılı ödeme

motivasyon etkisi

Hammadde masraflarını düşürme

Üretim Faktörlerini düzenli bir şekilde Sıralama Faaliyetleri

- Pazar araştırması yapma
- Tedarik
- Üretim
- Satış

VERİMLİLİK

$$\text{Verimlilik} = \frac{\text{Çıktı}}{\text{Girdi}}$$

Verimlilik Üretim Faktörlerini
ne kadar iyi kullandığını gösterir.

Amaçları:

- Üretimi yakından izlemek
- maliyetleri düşürme
- Hammaddeler ve malzeme tarafından kaçınmak
- Zamanı tasarruf etmek

Toplam Verimlilik Üretim Miktarı

↓
Emek verimliliği

↓
Sermaye verimliliği

İç Etkiler

1- Katı etkenler

Ürün, Fabrika ve teçhizat,
teknoloji, malzeme ve enerji

2- Esnek etkenler

İnsan, organizasyon ve sistemler

Yönetim becerileri

Çalışma becerisi

Dış Etkiler

1- Yapısal etkenler

Ekonomi, nüfus ve sosyal yapı

2- Doğal etkenler

Arazi, Enerji, Hammaddeler

3- Devlet ve Alt yapı

Politika, kamu işletmeleri, Alt yapı
Kurumsal mekanizmalar

Verimli bir işletme karsız olabilir mi?

Evet, olabilir. Eğer ürettiğimizi satmazsak verimli olsak bile karlı olmayız.

Verimsiz çalışan ile işletme karlı olabilir mi?

Evet, olabilir ama ileri süreçte istediği karı erdeltir.

Ekonomiklik =

- Ekonomiklik değeri 1'den büyük ise o işletme başarılıdır.
- Eğer 1'den küçük ise kaynaklarını ekonomik kullandığını gösterir.

Toplam Satış tutarı

Toplam Üretim maliyeti

Etkinlik: $\left(\frac{\text{Gerçek durum}}{\text{Amacın durum}} \right) \times 100$